

Streszczenie

Nauczanie/uczenie się języka francuskiego w polskim kontekście edukacyjnym

Interakcja i wariacja w klasie języka obcego

Niniejsza rozprawa doktorska sytuuje się na pograniczu lingwistyki stosowanej i dydaktyki języków obcych. Pomimo, że skupia się ona na opisie mechanizmów językowych, a dokładniej zjawisk dotyczących języka francuskiego mówionego, przez swoje wyniki pozwala na aplikację w zakresie dydaktyki. Opis kompetencji mownych lokutorów języka polskiego uczących się języka francuskiego jako języka obcego (FLE) w środowisku instytucjonalnym, umożliwiło nam wskazanie braków w językowej kompetencji komunikacyjnej mogących wpłynąć na kontakty z lokutorami natywnymi języka obcego, zarówno na poziomie rozumienia ze słuchu jak i na poziomie kompetencji mownej.

W przeprowadzonym badaniu zaproponowano protokoły eksperymentalne umożliwiające rozwój kompetencji dyskursywnych i wariacji językowych u osób uczących się języka francuskiego jako języka obcego (FLE). Badanie opiera się na korpusie danych powstałych na podstawie obserwacji zajęć z języka francuskiego jako języka obcego (FLE), prowadzonych w ramach programu studiów na uniwersytecie oraz w jednym z oddziałów Alliance Française. Obserwację prowadzono przez trzy semestry rozłożone na trzy kolejne lata.

Podstawy teoretyczne niniejszej rozprawy (prezentowane w pierwszym rozdziale) służą wsparciu badania interakcji werbalnej i wariacji socjolingwistycznej, kwestie te rozwinięte zostały w kolejnych rozdziałach. Metodologia zastosowana w rozprawie odpowiada pracom naukowym dotyczącym języka francuskiego mówionego (Blanche-Benveniste et Martin 2010, Gadet 2007, Traverso 2016) i bazuje na transkrypcjach interakcji odbywających się w trakcie obserwowanych zajęć. Metodologia ta zaprezentowana została w drugim rozdziale wraz z zasadami transkrypcji i prezentacją korpusu, informatorów oraz informacjami na temat przeprowadzonego badania pilotażowego (zrealizowanego przed utworzeniem ostatecznego protokołu badań).

Ocena kompetencji językowych badanych uwidaczniała różnice między kompetencjami ogólnymi zazwyczaj opanowanymi na poziomie zaawansowanym (gramatyka, wymowa, leksyka) a kompetencjami szczegółowymi, które wpływają na efektywność i skuteczność wypowiedzi: chodzi o kompetencję interakcyjną, a ściślej - jej dyskursywny komponent, oraz o kompetencję socjolingwistyczną, w szczególności - zdolność wariacji językowej. Zaobserwowaliśmy więc, że wspomniane dwie odrębne lecz uzupełniające się kompetencje,

rozwinęte zostały jedynie w niewielkim stopniu u obserwowanych uczniów, za wyjątkiem tych, którzy spędzili dłuższy pobyt w wybranym kraju francuskojęzycznym. Każda z wymienionych kompetencji szczegółowych stanowi obiekt pogłębionej analizy (odpowiednio w rozdziale trzecim i czwartym) mającej na celu obserwację efektów zastosowanych protokołów eksperymentalnych na ich rozwój.

Rezultaty przeprowadzonych obserwacji oraz analizy zebranego materiału językowego (transkrypcje zajęć), prowadzą do następujących wniosków dydaktycznych: nauczanie eksplicytnie mechanizmów mownych w języku francuskim umożliwia znaczny rozwój określonych kompetencji produktywnych (interakcyjnej i socjolingwistycznej), bez powodowania negatywnych konsekwencji dla języka pisanego. Nie negując decydującej roli immersji językowej, zastosowany w eksperymencie protokół nauczania eksplicytnego, jawi się jako dydaktyczne działanie uzupełniające pozwalające ponadto uniknąć niepożądanych efektów spowodowanych brakiem wcześniejszego przygotowania do całkowitej immersji w kraju języka docelowego. Wnioski te dotyczą studentów na poziomie średniozaawansowanym i zaawansowanym, jednakże nie obejmują uczniów na poziomie początkującym, którzy wykazują trudności z wczesnym rozwinięciem kompetencji interakcyjnej i socjolingwistycznej.

Raynaud